

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

29 iulie 2024*

„Trimitere preliminară – Conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică – Directiva 92/43/CEE – Articolele 2, 4, 11, 12, 14, 16 și 17 – Sistem de protecție riguroasă a speciilor de animale – *Canis lupus* (lup) – Exploatare cinegetică – Evaluare a stadiului de conservare a populațiilor speciei vizate – Stadiu de conservare «necorespunzător și inadecvat» al acestei specii – Exploatare incompatibilă cu menținerea sau readucerea speciei la un stadiu corespunzător de conservare – Luare în considerare a tuturor celor mai recente date științifice”

În cauza C-436/22,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunal Superior de Justicia de Castilla y León (Curtea Superioară de Justiție din Castilia și León, Spania), prin decizia din 30 iunie 2022, primită de Curte la 1 iulie 2022, în procedura

Asociación para la Conservación y Estudio del Lobo Ibérico (ASCEL)

împotriva

Administración de la Comunidad de Castilla y León,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul A. Arabadjiev (raportor), președinte de cameră, domnii T. von Danwitz, P. G. Xuereb și A. Kumin și doamna I. Ziemele, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Asociación para la Conservación y Estudio del Lobo Ibérico (ASCEL), de M. J. Gil Ibáñez, abogada, și A. I. Fernández Marcos, procuradora;
- pentru Administración de la Comunidad de Castilla y León, de D. Vélez Berzosa, letrada;

* Limba de procedură: spaniola.

- pentru guvernul spaniol, inițial de I. Herranz Elizalde și ulterior de M. Morales Puerta, în calitate de agenți;
 - pentru guvernul finlandez, de H. Leppo, în calitate de agent;
 - pentru Comisia Europeană, de C. Hermes și E. Sanfrutos Cano, în calitate de agenți,
- după ascultarea concluziilor avocatei generale în ședința din 25 ianuarie 2024,
- pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 2 alineatul (2), precum și a articolelor 4, 11, 12, 14, 16 și 17 din Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică (JO 1992, L 206, p. 7, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 109), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2013/17/UE a Consiliului din 13 mai 2013 (JO 2013, L 158, p. 193) (denumită în continuare „Directiva habitate”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Asociación para la Conservación y Estudio del Lobo Ibérico (ASCEL) (Asociația pentru Conservarea și Studiul lupului iberic, Spania), pe de o parte, și Administración de la Comunidad de Castilla y León (Administrația comunității autonome Castilia și León, Spania), pe de altă parte, în legătură cu o cerere, formulată de ASCEL, având ca obiect anularea deciziei Dirección General del Patrimonio Natural y Política Forestal de la Junta de Castilla y León (Direcția Generală pentru Patrimoniul Natural și Politica Forestieră a Guvernului Castilia și León, Spania) privind aprobarea planului de exploatare locală a lupului în teritoriile cinegetice situate la nord de fluviul Duero în Castilia și León pentru sezoanele 2019/2020, 2020/2021 și 2021/2022 din 9 octombrie 2019 (denumită în continuare „Decizia din 9 octombrie 2019”) și obligarea părâtei din litigiul principal la plata unei indemnizații compensatorii pentru fiecare specimen sacrificat în cursul acestor sezoane.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Potrivit primului considerent al Directivei habitate:
„[...] conservarea, protecția și îmbunătățirea calității mediului, inclusiv conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică, sunt obiective comunitare [europene] esențiale și de interes general, în conformitate cu articolul [191 TFUE]”.
- 4 Al cincisprezecelea considerent al acestei directive prevede:
„[...] pentru a completa Directiva 79/409/CEE [a Consiliului din 2 aprilie 1979 privind conservarea păsărilor sălbatice (JO 1979, L 103, p. 1, Ediție specială, 15/vol. 1, p. 77), trebuie instituit un sistem general de protecție pentru anumite specii de floră și faună; întrucât trebuie adoptate măsuri de

gestionare pentru anumite specii, dacă stadiul lor de conservare impune acest lucru, măsuri care pot include interzicerea anumitor metode de capturare sau de ucidere, oferind în același timp posibilitatea de derogare în anumite condiții”.

5 Articolul 1 litera (i) din Directiva habitate prevede:

„În sensul prezentei directive:

[...]

(i) stadiul de conservare a unei specii înseamnă efectul unui ansamblu de factori care influențează specia respectivă, putând afecta aria de extindere naturală pe termen lung a speciei și abundența populației acesteia pe teritoriul prevăzut la articolul 2.

[...]”

6 Articolul 2 din această directivă prevede:

„(1) Obiectul prezentei directive este să contribuie la menținerea biodiversității prin conservarea habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de pe teritoriul statelor membre în care se aplică tratatul.

(2) În temeiul prezentei directive, se adoptă măsuri de menținere sau readucere la un stadiu corespunzător de conservare a habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de importanță comunitară.

(3) Măsurile adoptate în temeiul prezentei directive trebuie să țină seama de condițiile economice, sociale și culturale, precum și de caracteristicile regionale și locale.”

7 Articolul 4 din directiva menționată prevede:

„(1) Pe baza criteriilor stabilite în anexa III (Etapa 1) și a informațiilor științifice pertinente, fiecare stat membru propune o listă de situri de pe teritoriul său, indicând, pentru fiecare dintre ele, tipurile de habitate naturale din anexa I și speciile indigene din anexa II adăpostite de respectivul sit. Pentru speciile de faună cu arii mari de extindere, siturile corespund acelor teritorii din aria de extindere a respectivelor specii care prezintă elementele fizice sau biologice esențiale pentru viața și reproducerea lor. [...]

Lista este transmisă Comisiei [Europene] în termen de trei ani de la notificarea prezentei directive, însoțită de informații despre fiecare sit. [...]

[...]

(4) După adoptarea unui sit de importanță comunitară în conformitate cu procedura prevăzută la alineatul (2), statul membru respectiv desemnează situl ca arie specială de conservare cât mai curând posibil, în termen de maximum șase ani, stabilind prioritățile în funcție de importanța siturilor pentru menținerea sau readucerea la un stadiu corespunzător de conservare a unui habitat natural din anexa I sau a unei specii din anexa II ori pentru coerența sistemului Natura 2000 și în funcție de pericolele de degradare sau distrugere ce amenință respectivele situri.

[...]"

8 Potrivit articolului 11 din aceeași directivă, „[s]tatele membre pun în aplicare programe de control al stadiului de conservare a habitatelor naturale și a speciilor menționate la articolul 2, acordând o atenție deosebită tipurilor de habitate naturale prioritare și speciilor prioritare”.

9 Articolul 12 din Directiva habitate prevede:

„(1) Statele membre iau măsurile necesare pentru a institui un sistem de protecție riguroasă a speciilor de animale enumerate în anexa IV litera (a) în aria lor de extindere, interzicând:

- a) orice formă de capturare sau ucidere deliberată a specimenelor din aceste specii în natură;
- b) perturbarea deliberată a speciilor respective, în special în timpul perioadei de reproducere, cuibărire, hibernare și migrare;
- c) distrugerea deliberată sau culegerea ouălor din natură;
- d) deteriorarea sau distrugerea ariilor de reproducere sau de odihnă.

[...]"

10 Articolul 14 din această directivă prevede:

„(1) Pe baza informațiilor obținute în urma controlului prevăzut la articolul 11 și când consideră acest lucru necesar, statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că prelevarea din natură și exploatarea specimenelor din speciile de faună și floră sălbatică enumerate în anexa V nu afectează negativ menținerea lor la un stadiu corespunzător de conservare.

(2) Dacă măsurile respective sunt considerate necesare, ele trebuie să continue programele de control prevăzute la articolul 11. Măsurile mai pot să cuprindă, în special:

- reglementarea accesului la anumite arii;
- interzicerea, limitată în timp sau spațiu, a prelevării specimenelor din natură și a exploatării anumitor populații;
- reglementarea perioadelor și/sau metodelor de prelevare a specimenelor;
- în cazul prelevării de specimene, aplicarea unor norme cinegetice și halieutice care să protejeze conservarea respectivelor populații;
- stabilirea unui sistem de autorizații sau de cote pentru prelevarea de specimene;
- reglementarea achiziționării, vânzării, oferirii spre vânzare, deținerii sau transportului în vederea vânzării a specimenelor;
- creșterea în captivitate a speciilor de animale și propagarea artificială a speciilor de plante, în condiții de supraveghere strictă, pentru a reduce prelevarea specimenelor din natură;

– evaluarea măsurilor adoptate.”

11 În temeiul articolului 16 alineatul (1) din directiva menționată:

„Statele membre pot deroga de la dispozițiile articolelor 12, 13, 14 și 15 literele (a) și (b), cu condiția ca derogarea să nu afecteze negativ menținerea populațiilor din speciile respective la un stadiu corespunzător de conservare în aria lor de extindere naturală și în măsura în care nu există o alternativă satisfăcătoare la derogare, în următoarele scopuri:

- a) pentru a proteja fauna și flora sălbatică și pentru a conserva habitatele naturale;
- b) pentru a evita daunele grave asupra recoltelor, efectivelor de animale, pădurilor, exploatațiilor piscicole, apelor și altor forme de proprietate;
- c) în folosul sănătății și siguranței publice sau pentru alte motive cruciale de interes public major, inclusiv din rațiuni de ordin social sau economic și în situații care ar avea efecte benefice de importanță majoră asupra mediului;
- d) în scopuri educative și de cercetare, pentru repopulare sau pentru reintroducerea anumitor specii, precum și pentru operațiunile de reproducere necesare acestor scopuri, inclusiv propagarea artificială a plantelor;
- e) pentru a permite, în condiții de strictă supraveghere, după criterii selective și la un nivel limitat, prelevarea sau deținerea de anumite specimene din speciile enumerate în anexa IV, în număr limitat, stabilit de autoritățile naționale competente.”

12 Articolul 17 alineatul (1) din aceeași directivă prevede:

„La fiecare șase ani începând cu data expirării perioadei prevăzute la articolul 23, statele membre întocmesc un raport asupra punerii în aplicare a măsurilor adoptate în temeiul prezentei directive. Acest raport trebuie să cuprindă în special informații referitoare la măsurile de conservare prevăzute la articolul 6 alineatul (1), la evaluarea impactului acestor măsuri asupra stadiului de conservare a tipurilor de habitate naturale din anexa I și a speciilor din anexa II, precum și la rezultatele principale ale controalelor prevăzute la articolul 11. Raportul, întocmit conform formularului stabilit de [comitetul instituit în temeiul articolului 20], este transmis Comisiei și adus la cunoștința publicului.”

- 13 Anexa II la Directiva habitate, intitulată „Specii animale și vegetale de interes comunitar a căror conservare necesită desemnarea unor arii speciale de conservare”, menționează *Canis lupus*, cu precizarea că dintre populațiile spaniole sunt vizate „cele de la sud de Duero”.
- 14 Anexa IV la această directivă, intitulată „Speciile animale și vegetale de importanță comunitară care necesită protecție strictă”, menționează *Canis lupus* „cu excepția [...] populații[or] din Spania de la nord de Duero”.
- 15 Anexa V la directiva menționată, intitulată „Specii de animale și de plante de importanță comunitară ale căror prelevare în natură și exploatare pot face obiectul unor măsuri de gestionare”, menționează, la litera (a), *Canis lupus*, printre altele „populațiile din Spania la nord de Duero”.

Dreptul spaniol

- 16 Ley 4/1996 de Caza de Castilla y León (Legea 4/1996 a comunității autonome Castilia și León privind vânătoria din 12 iulie 1996 (BOE nr. 210 din 30 august 1996, p. 26650), astfel cum a fost modificată prin Ley 9/2019 (Legea 9/2019) din 28 martie 2019 (BOE nr. 91 din 16 aprilie 2019, p. 39643) (denumită în continuare „Legea 4/1996”), desemna, la articolul 7 și în anexa I, lupul (*Canis lupus*) ca fiind o „specie de interes cinegetic și care poate fi vânată” la nord de fluviul Duero. Legea 4/1996 a fost abrogată prin Ley 4/2021 de Caza y de Gestión Sostenible de los Recursos Cinegéticos de Castilla y León (Legea 4/2021 a comunității autonome Castilia și León privind vânătoria și gestionarea durabilă a resurselor cinegetice) din 1 iulie 2021 (BOE nr. 172 din 20 iulie 2021, p. 86581), care desemnează de asemenea, la articolul 6 și în anexa I.3, lupul ca atare. Punctul 4 litera (f) din anexa II la Legea 4/2021 prevede ca perioadă în care este autorizată vânătoria acestei specii perioada următoare: din a patra duminică a lunii septembrie până în a patra duminică a lunii februarie din anul următor. La punctul 2 din anexa IV la această din urmă lege, valoarea fiecărui lup vânat este stabilită la 6 000 de euro.
- 17 Ley 42/2007 del Patrimonio Natural y de la Biodiversidad (Legea 42/2007 privind patrimoniul natural și biodiversitatea) din 13 decembrie 2007 (BOE nr. 299 din 14 decembrie 2007, p. 51275) prevede, la articolul 65 alineatul (1), că vânătoria și pescuitul în apele interioare pot fi efectuate numai pe specii determinate de comunitățile autonome, o astfel de desemnare neputând în niciun caz să privească speciile care sunt înscrise pe lista speciilor care fac obiectul unui regim de protecție specială, nici pe cele a căror vânătoare sau pescuit este interzisă de Uniunea Europeană.
- 18 Real Decreto 139/2011 para el desarrollo del Listado de especies Silvestres en Régimen de Protección Especial y del Catálogo Español de Especies Amenazadas (Decretul regal 139/2011 privind elaborarea listei speciilor sălbatice care fac obiectul unui regim de protecție specială și a registrului speciilor pe cale de dispariție spaniol) din 4 februarie 2011 (BOE nr. 46 din 23 februarie 2011, p. 20912) include în anexa sa lista speciilor sălbatice care fac obiectul unui regim de protecție specială și care sunt înscrise, după caz, în registrul spaniol al speciilor amenințate. Această anexă a fost modificată prin Orden TED/980/2021, por la que se modifica el Anexo del Real Decreto 139/2011, de 4 de febrero, para el desarrollo del Listado de Especies Silvestres en Régimen de Protección Especial y del Catálogo Español de Especies Amenazadas (Ordinul ministerial TED/980/2021 de modificare a anexei la Decretul regal 139/2011 din 4 februarie 2011 de elaborare a listei speciilor sălbatice care fac obiectul unui regim spaniol de protecție specială și a registrului speciilor amenințate spaniol) din 20 septembrie 2021 (BOE nr. 226 din 21 septembrie 2021, p. 115283) pentru a include în lista speciilor sălbatice care fac obiectul unui regim de protecție riguroasă toate populațiile spaniole de lupi. Acest ordin ministerial permite totuși ca măsurile de prelevare și de capturare a exemplarelor care au fost adoptate de comunitățile autonome înainte de intrarea în vigoare a acestuia să se aplice în continuare, cu condiția să respecte anumite condiții și limitări. În special, trebuie să se stabilească, pe baza celor mai bune cunoștințe disponibile, că aceste măsuri nu afectează negativ stadiul corespunzător de conservare a speciei în cauză.

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 19 Prin decizia din 9 octombrie 2019, Direcția Generală pentru Patrimoniul Natural și Politica Forestieră din Castilia și León a aprobat planul de exploatare locală a lupului în teritoriile cinegetice situate la nord de fluviul Duero în Castilia și León pentru sezoanele 2019/2020, 2020/2021 și 2021/2022.

- 20 Acest plan se bazează pe un recensământ regional al lupilor din anii 2012 și 2013, care face parte dintr-un recensământ național efectuat între anul 2012 și anul 2014, precum și pe rapoarte anuale de monitorizare, care implică un efort de observare și de control mai mic decât cel necesar pentru elaborarea unui recensământ. Pe baza datelor disponibile și aplicând diverși indici, în planul menționat se estimează că, înainte de vânătoare, în Castilia și León existau 1 051 de specimene de lupi la nord de fluviul Duero. Recensământul național raportează un total de 297 de haite în Spania, dintre care 179 ar face parte din recensământul din Castilia și León, și anume 60,3 % din totalul identificat la nivel național. Potrivit concluziilor aceluiași plan, o rată de mortalitate anuală mai mare de 35 % ar duce la o scădere a populației acestei specii.
- 21 La 14 noiembrie 2019, ASCEL a introdus o acțiune împotriva deciziei din 9 octombrie 2019, care a fost respinsă prin Ordinul din 9 martie 2020 al Consejero de Fomento y Medio Ambiente (ministrul dezvoltării și mediului) din comunitatea autonomă Castilia și León.
- 22 La 17 februarie 2020, ASCEL a formulat o acțiune la Camera de contencios administrativ a Tribunal Superior de Justicia de Castilla y León (Curtea Superioară de Justiție din Castilia și León, Spania), care este instanța de trimitere. Prin această acțiune, ea solicită atât anularea decretului prin care a fost respinsă acțiunea sa formulată împotriva deciziei din 9 octombrie 2019, cât și anularea acestei decizii înseși. În plus, dat fiind că situația juridică anterioară adoptării deciziei menționate nu poate fi restabilită, întrucât lupii în cauză au fost sacrificați, ASCEL solicită obligarea pârâtei din litigiul principal la plata unei indemnizații compensatorii pentru prejudiciul cauzat faunei sălbatice, echivalentă cu valoarea economică a fiecărui specimen sacrificat în cursul sezoanelor 2019/2020, 2020/2021 și 2021/2022, și anume o sumă în cuantum de 9 261 de euro pe lup.
- 23 Instanța de trimitere arată că raportul adresat Comisiei de Regatul Spaniei în 2019 în aplicarea articolului 17 din Directiva habitate pentru perioada 2013-2018 (denumit în continuare „raportul din anul 2019”) arată că lupul se afla într-un stadiu „necorespunzător și inadecvat” de conservare în regiunile mediteraneeană, atlantică și alpină, primele două dintre aceste regiuni incluzând teritoriul Castilia și León.
- 24 În aceste condiții, în temeiul articolului 7 și al anexei I la Legea 4/1996, lupul era desemnat ca fiind o „specie de interes cinegetic și care poate fi vânată” la nord de fluviul Duero.
- 25 Această instanță are îndoieli cu privire la compatibilitatea acestei desemnări cu Directiva habitate și ridică de asemenea problema domeniului de aplicare, a conținutului și a sursei rapoartelor științifice care pot susține deciziile privind stadiul de conservare a lupului și, în consecință, măsurile prin care se urmărește ca prelevarea în natură a specimenelor din speciile faunei și florei sălbatice menționate în anexa V la această directivă, precum și exploatarea acestor specii să fie compatibile cu menținerea acestor specii la un stadiu corespunzător de conservare.

- 26 În acest context, Tribunal Superior de Justicia de Castilla y León (Curtea Superioară de Justiție din Castilia și Leon) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„Întrucât orice măsură adoptată de un stat membru în temeiul Directivei habitate trebuie să aibă drept scop, în conformitate cu articolul 2 alineatul (2) din aceasta, menținerea sau readucerea la un stadiu corespunzător de conservare a speciilor de faună de importanță comunitară, cum este lupul [*Canis lupus*]):

- 1) Prevederile articolului 2 alineatul (2) și ale articolelor 4, 11, 12, 14, 16 și 17 din Directiva habitate se opun declarării lupului printr-o Ley autonómica (lege a unei comunități autonome) (precum Legea 4/1996 și, ulterior, Legea 4/2021)] ca fiind o «specie de interes cinegetic și care poate fi vânată» și, în consecință, autorizării pentru exploatarea regională a lupilor pe fondurile de vânătoare în sezoanele 2019/2020, 2020/2021 și 2021/2022, în condițiile în care stadiul lor de conservare este «necorespunzător și inadecvat» potrivit raportului [din anul 2019], motiv pentru care statul membru (articolul 4 din Directiva habitate) a inclus toate populațiile spaniole de lupi în Lista speciilor de animale sălbatice aflate sub regim special de protecție și în Catalogul spaniol al speciilor amenințate, acordând o protecție riguroasă și populațiilor situate la nord de Duero?
- 2) Este compatibil cu acest scop plasarea lupului sub un regim de protecție diferit după cum se află la nord sau la sud de fluviul Duero, având în vedere (i) că această distincție este considerată în prezent inadecvată din punct de vedere științific; (ii) că stadiul său de conservare în cele trei regiuni pe care le ocupă în Spania, și anume regiunile alpină, atlantică și mediteraneeană, a fost evaluat ca fiind necorespunzător în perioada 2013-2018; (iii) că este vorba despre o specie care beneficiază în fapt de o protecție riguroasă în toate statele membre și, în special, în Portugalia, cu care se partajează o regiune, precum și (iv) ținând seama de jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene cu privire la aria de extindere naturală și la întinderea teritorială care trebuie luate în considerare pentru evaluarea stadiului său de conservare, este mai conform cu această directivă, fără a pierde din vedere dispozițiile articolului 2 alineatul (3) din aceasta, ca lupul să fie inclus în anexele II și IV fără a face distincție între zona de la nord și de la sud de Duero, astfel încât capturarea și uciderea sa să fie posibile numai atunci când nu există altă soluție satisfăcătoare în conformitate cu articolul 16 și respectând cerințele prevăzute de acesta?

În cazul în care distincția se dovedește a fi justificată:

- 3) Noțiunea de «exploatare» de la articolul 14 din Directiva habitate include exploatarea cinegetică a lupului, cu alte cuvinte vânatul sa, având în vedere importanța deosebită a acestei specii (este o specie prioritară în celelalte arii teritoriale), în condițiile în care vânatul lupului a fost permisă până în prezent și s-a constatat că situația sa a fost necorespunzătoare în perioada 2013-2018?
- 4) Articolul 14 din Directiva habitate se opune declarării, prin lege, a lupului la nord de Duero ca specie de interes cinegetic și care poate fi vânată (articolul 7 și anexa I la [Legea 4/1996], precum și articolul 6 și anexa I la Legea 4/2021), precum și aprobării unui plan de exploatare locală a lupilor pe fondurile de vânătoare situate la nord de râul Duero pentru sezoanele 2019/2020, 2020/2021 și 2021/2022, în lipsa datelor pe baza cărora să se poată aprecia dacă au fost realizate controalele prevăzute la articolul 11 din directivă, a unui recensământ din anii 2012-2013 și a unor informații suficiente, obiective, științifice și actuale privind situația

lupului din dosarul utilizat pentru elaborarea planului regional de exploatare, dacă, în perioada 2013-2018, în cele trei regiuni ocupate de lup în Spania (regiunile alpină, atlantică și mediteraneeană) stadiul său de conservare a fost evaluat ca fiind necorespunzător?

- 5) În conformitate cu prevederile articolelor 4, 11 și 17 din Directiva habitate, rapoartele care trebuie luate în considerare pentru a determina stadiul de conservare a lupului (dimensiunile actuale și efective ale populației, distribuția geografică actuală, rata de reproducere etc.) sunt cele întocmite de statul membru o dată la șase ani sau, dacă este necesar, într-un interval mai scurt de timp, în cadrul unui comitet științific precum cel stabilit prin Real Decreto (Decretul regal) 139/2011, ținând seama de faptul că populațiile lor se află pe teritoriul unor comunități autonome diferite și de necesitatea de a evalua «la o scară mai mare» măsurile aplicabile unei populații locale, impusă de Curtea de Justiție a Uniunii Europene prin Hotărârea din 10 octombrie 2019, *Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola* (C-674/17, EU:C:2019:851)?”

Cu privire la procedura în fața Curții

- 27 Instanța de trimitere a solicitat Curții ca prezenta trimitere preliminară să fie judecată potrivit procedurii accelerate în temeiul articolului 105 din Regulamentul de procedură al Curții.
- 28 În susținerea acestei cereri, instanța menționată a arătat, pe de o parte, că stadiul de conservare a lupului în Spania este necorespunzător și, pe de altă parte, că perioada de autorizare a vânătorii în cauză începe a patra duminică din luna septembrie 2022.
- 29 Articolul 105 alineatul (1) din Regulamentul de procedură prevede că, la cererea instanței de trimitere sau, cu titlu excepțional, din oficiu, președintele Curții poate, după ascultarea judecătorului raportor și a avocatului general, în cazul în care natura cauzei impune examinarea acesteia în termen scurt, să decidă judecarea trimiterii preliminare potrivit procedurii accelerate, care derogă de la dispozițiile acestui regulament de procedură.
- 30 Trebuie amintit că aplicarea procedurii accelerate poate fi justificată atunci când există un risc ridicat de consecințe iremediabile pentru mediu în așteptarea deciziei Curții [Hotărârea din 7 februarie 2023, *Confédération paysanne și alții* (*Mutageneză aleatorie in vitro*), C-688/21, EU:C:2023:75, punctul 27].
- 31 Președintele Curții a decis la 14 iulie 2022, după ascultarea judecătorului raportor și a avocatului general, că nu era necesar să se admită cererea menționată la punctul 27 din prezenta hotărâre.
- 32 Astfel, deși instanța de trimitere subliniază că, în ceea ce privește sezonul 2022/2023, perioada de autorizare a vânătorii în cauză urma să înceapă a patra duminică din luna septembrie 2022, este necesar să se arate că litigiul principal nu privește decât aprobarea planului local de exploatare a lupului în teritoriile cinegetice situate la nord de fluviul Duero în Castilia și León pentru cele trei sezoane 2019/2020, 2020/2021 și 2021/2022.
- 33 În aceste împrejurări și în lipsa unor elemente suplimentare, nu se poate concluziona că, în cauza principală, există un risc ridicat de apariție a unor consecințe iremediabile asupra mediului în așteptarea deciziei Curții, în sensul jurisprudenței citate la punctul 30 din prezenta hotărâre.
- 34 Președintele Curții a decis însă ca prezenta cauză să beneficieze de un tratament prioritar, în temeiul articolului 53 alineatul (3) din Regulamentul de procedură.

Cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară

- 35 Guvernul spaniol și Administrația comunității autonome Castilia și León susțin că cererea de decizie preliminară este inadmisibilă pentru mai multe motive.
- 36 Guvernul spaniol susține că cererea de decizie preliminară nu mai este relevantă pentru soluționarea litigiului principal, din moment ce, în hotărârea nr. 99/2022 din 13 iulie 2022, Tribunal Constitucional (Curtea Constituțională, Spania) ar fi declarat ca fiind neconstituționale dispozițiile relevante ale Legii 4/2021 și mai ales punctul 4 litera f) din anexa II la aceasta, în special ca urmare a încălcării de către acestea din urmă a Decretului ministerial TED/980/2021.
- 37 Administrația comunității autonome Castilia și León, la rândul său, susține că trimiterea preliminară este inadmisibilă pentru mai multe motive. În primul rând, pentru a se pronunța cu privire la litigiul principal, nu ar fi necesar să se interpreteze o dispoziție de drept al Uniunii, ci mai degrabă să se aprecieze elementele de probă depuse la dosar. În al doilea rând, instanța de trimitere s-ar fi pronunțat deja cu privire la o acțiune introdusă de aceeași reclamantă împotriva unui plan similar și care se întemeiază pe aceleași argumente precum cele invocate în cadrul cauzei principale. În plus, aceasta din urmă nu ar fi ridicat, în speță, îndoieli cu privire la interpretarea dreptului Uniunii. În al treilea rând, litigiul principal ar avea un caracter artificial.
- 38 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul cooperării dintre Curte și instanțele naționale instituite prin articolul 267 TFUE, numai instanța națională care este sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru decizia ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei decizii preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate au ca obiect interpretarea dreptului Uniunii, Curtea este în principiu obligată să se pronunțe (Hotărârea din 21 decembrie 2023, *Infraestructuras de Portugal și Futrifer Indústrias Ferroviárias*, C-66/22, EU:C:2023:1016, punctul 33, precum și jurisprudența citată).
- 39 Rezultă că întrebările privind dreptul Uniunii beneficiază de o prezumție de pertinență. Curtea poate refuza să se pronunțe asupra unei întrebări preliminare adresate de o instanță națională numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, atunci când problema este de natură ipotetică sau atunci când Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (Hotărârea din 7 aprilie 2022, *Avio Lucos*, C-116/20, EU:C:2022:273, punctul 38 și jurisprudența citată).
- 40 În speță, trebuie arătat că litigiul principal privește în special compatibilitatea cu dreptul Uniunii a reglementării naționale în cauză care desemnează lupul ca fiind o specie cinegetică și care poate fi vânată, precum și aspectul dacă atingerea adusă populației de lupi prin vânătoare sub imperiul reglementărilor regionale care precedă decizia Tribunal Constitucional (Curtea Constituțională) menționată la punctul 36 din prezenta hotărâre trebuie să dea naștere unei despăgubiri. Or, această decizie nu privește decât perioada ulterioară anului 2021, în timp ce cauza principală privește sezoanele de vânătoare începând cu anul 2019. Prin urmare, compatibilitatea reglementărilor regionale în discuție în litigiul principal cu dreptul Uniunii păstrează un interes în vederea soluționării litigiului principal.

- 41 Astfel, nu rezultă în mod evident că interpretarea solicitată de instanța de trimitere nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal, nici că problema este de natură ipotetică, în sensul jurisprudenței citate la punctul 39 din prezenta hotărâre. În plus, Curtea dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care îi sunt adresate.
- 42 Prin urmare, motivele de inadmisibilitate invocate de guvernul spaniol și de Administrația comunității autonome Castilia și León trebuie înlăturate.
- 43 Având în vedere tot ceea ce precedă, cererea de decizie preliminară este admisibilă.

Cu privire la întrebările preliminare

- 44 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolele 2, 4, 11, 12, 14, 16 și 17 din Directiva habitate trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări a unui stat membru în temeiul căreia lupul este desemnat drept specie ale cărei specimene pot fi vâdate într-o parte a teritoriului acestui stat membru în care nu intră sub incidența protecției stricte prevăzute la articolul 12 alineatul (1) din această directivă, în condițiile în care stadiul său de conservare a fost considerat necorespunzător pe întreg teritoriul statului membru respectiv.
- 45 Această instanță ridică în special problema interpretării articolului 14 din această directivă și are îndoieli cu privire la compatibilitatea cu acest articol a planului de exploatare locală a lupului în teritoriile cinegetice situate la nord de fluviul Duero în Castilia și León, dat fiind că stadiul de conservare a acestei specii în cele trei regiuni pe care le ocupa în Spania, și anume regiunile alpină, atlantică și mediteraneeană, în perioada 2013-2018 a fost considerat necorespunzător.
- 46 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, în primul său considerent, Directiva habitate arată că conservarea, protecția și îmbunătățirea calității mediului, inclusiv conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică, sunt obiective ale Uniunii esențiale și de interes general.
- 47 De la bun început, trebuie amintit că, în temeiul articolului 12 din Directiva habitate coroborat cu litera (a) din anexa IV la aceasta, lupul face parte dintre speciile de „importanță comunitară” pentru care trebuie asigurată o „protecție riguroasă”, în sensul acestui articol.
- 48 Acest regim de protecție riguroasă vizează în special populațiile de lupi situate la sud de fluviul Duero, care sunt înscrise expres în anexa II la Directiva habitate, ca specie „de interes comunitar a cărei conservare necesită desemnarea unor arii speciale de conservare”.
- 49 Populațiile spaniole de lupi situate la nord de acest fluviu sunt, în ceea ce le privește, înscrise în anexa V la Directiva habitate ca specii de animale de importanță comunitară a căror prelevare în natură și exploatare pot face obiectul unor măsuri de gestionare și care, prin urmare, intră sub incidența articolului 14 din această directivă.
- 50 În această privință, trebuie arătat că împrejurarea că o specie de animale sau de plante de importanță comunitară este înscrisă în anexa V la Directiva habitate nu implică faptul că stadiul său de conservare trebuie, în principiu, să fie considerat corespunzător. Astfel, pe lângă împrejurarea că statele membre sunt cele care comunică Comisiei statutul acestor specii pe

teritoriul lor, trebuie să se constate că această înscriere implică numai faptul că, în lumina obligației de control prevăzute la articolul 11 din această directivă și pentru a garanta obiectivul ei, această specie „poate” face obiectul unor măsuri de gestionare, spre deosebire de speciile înscrise la litera (a) din anexa IV la directiva menționată, care beneficiază în orice caz de sistemul de protecție riguroasă prevăzut la articolul 12 din aceeași directivă.

- 51 Astfel, o asemenea înscriere nu poate fi interpretată într-un sens contrar obiectivului urmărit de Directiva habitate, care, astfel cum reiese din articolul 2 alineatul (1) din aceasta, este de a contribui la menținerea biodiversității prin conservarea habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de pe teritoriul european al statelor membre, alineatul (2) al acestui articol prevăzând expres că măsurile adoptate în temeiul aceleiași directive urmăresc să asigure menținerea sau readucerea la un stadiu corespunzător de conservare a habitatelor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică de importanță comunitară.
- 52 În ceea ce privește măsurile de gestionare al căror obiect îl pot face speciile înscrise în anexa V la Directiva habitate, precum populațiile de lupi situate la nord de fluviul Duero, trebuie, în primul rând, să se arate că, în conformitate cu articolul 14 alineatul (1) din această directivă, „[p]e baza informațiilor obținute în urma controlului prevăzut la articolul 11 și când consideră acest lucru necesar, statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că prelevarea din natură și exploatarea specimenelor din speciile de faună și floră sălbatică enumerate în anexa V nu afectează negativ menținerea lor la un stadiu corespunzător de conservare”.
- 53 Din însuși modul de redactare a acestei dispoziții reiese că statele membre dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a determina necesitatea adoptării unor măsuri în temeiul dispoziției menționate, de natură să limiteze exploatarea speciilor înscrise în anexa V la Directiva habitate.
- 54 În această privință, este necesar să se constate, pe de o parte, că, în conformitate cu articolul 14 alineatul (2) din această directivă, aceste măsuri pot privi accesul la anumite arii, interzicerea prelevării specimenelor din natură și a exploatării anumitor populații sau stabilirea unui sistem de cote. Prin urmare, deși includ norme cinegetice, astfel cum reiese din a patra liniuță a acestei dispoziții, este necesar să se constate că măsurile adoptate în temeiul acestui articol sunt de natură să restrângă, iar nu să extindă prelevarea speciilor în cauză.
- 55 Pe de altă parte, astfel cum arată Comisia, marja de apreciere menționată la punctul 53 din prezenta hotărâre este limitată de obligația de a se asigura că prelevarea specimenelor dintr-o specie din natură și exploatarea acestor specimene sunt compatibile cu menținerea acestei specii într-un stadiu corespunzător de conservare.
- 56 Astfel, trebuie amintit că orice măsură adoptată de un stat membru în temeiul Directivei habitate trebuie să aibă ca obiectiv, potrivit articolului 2 alineatul (2) din această directivă, menținerea sau readucerea la un stadiu corespunzător de conservare a speciilor de animale de importanță comunitară.
- 57 În plus, astfel cum rezultă din al cincisprezecelea considerent al Directivei habitate, legiuitorul Uniunii a considerat că este necesar să se instituie un sistem general de protecție pentru anumite specii de floră și faună și că trebuie adoptate măsuri de gestionare pentru anumite specii, „dacă stadiul lor de conservare impune acest lucru”, măsuri care pot include interzicerea anumitor metode de capturare sau de ucidere, oferind în același timp posibilitatea de derogare în anumite

condiții. Astfel, după cum atestă sintagma „dacă stadiul lor de conservare impune acest lucru”, adoptarea unor asemenea măsuri trebuie să fie justificată de necesitatea de a menține sau a readuce specia în cauză într-un stadiu corespunzător de conservare.

- 58 Rezultă de aici, astfel cum a arătat în esență doamna avocată generală la punctul 71 din concluzii, că articolul 14 alineatul (1) din Directiva habitate trebuie interpretat în sensul că exploatarea cinegetică poate fi restrânsă sau interzisă dacă acest lucru este necesar pentru menținerea sau readucerea speciei în cauză într-un stadiu corespunzător de conservare.
- 59 În al doilea rând, este necesar să se precizeze că, în temeiul articolului 11 din Directiva habitate, statele membre au obligația de a pune în aplicare programe de control al stadiului de conservare a habitatelor naturale și a speciilor menționate la articolul 2 din aceasta, acordând o atenție deosebită tipurilor de habitate naturale prioritare și speciilor prioritare. Acest control este esențial pentru a asigura respectarea condițiilor prevăzute la articolul 14 din această directivă și pentru a determina necesitatea de a adopta măsuri care să asigure compatibilitatea exploatării acestei specii cu menținerea unui stadiu corespunzător de conservare și constituie în sine una dintre măsurile necesare pentru a asigura conservarea speciei menționate. Prin urmare, o specie nu poate fi exploatată pe plan cinegetic și vânată dacă nu este asigurat un control eficace al stadiului său de conservare.
- 60 În conformitate cu definiția de la articolul 1 litera (i) din Directiva habitate, stadiul de conservare a unei specii este considerat corespunzător dacă, în primul rând, datele de dinamică a populației pentru specia respectivă indică faptul că specia se menține pe termen lung ca element viabil al habitatelor sale naturale. În al doilea rând, aria de extindere naturală a speciei nu se reduce și nici nu amenință să se reducă în viitorul apropiat. În al treilea rând, trebuie ca specia să dispună și să fie foarte probabil că va continua să dispună de un habitat suficient de extins pentru a-și menține populația pe termen lung (Hotărârea din 10 octombrie 2019, *Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola*, C-674/17, EU:C:2019:851, punctul 56).
- 61 Noțiunea de „arie de extindere naturală”, care constituie unul dintre criteriile care trebuie luate în considerare pentru a stabili dacă stadiul de conservare a unei specii este corespunzător, este, în cazul speciilor de animale protejate care ocupă arii mari de extindere, precum lupul, mai vastă decât spațiul geografic care prezintă elementele fizice sau biologice esențiale pentru viața și reproducerea lor (Hotărârea din 11 iunie 2020, *Alianța pentru combaterea abuzurilor*, C-88/19, EU:C:2020:458, punctul 38).
- 62 În plus, în măsura în care incidența asupra stadiului de conservare a speciei în cauză a prelevării din natură și a exploatării acestei specii trebuie evaluată „pe baza informațiilor obținute în urma controlului prevăzut la articolul 11” din Directiva habitate, statele membre trebuie, atunci când iau decizii de autorizare a vânătorii speciei menționate, în temeiul articolului 14 alineatul (1) din aceasta, să justifice aceste decizii și să furnizeze datele de control pe care se întemeiază respectivele decizii.
- 63 Trebuie să se țină seama nu numai de datele referitoare la populațiile speciei vizate care fac obiectul măsurii de exploatare în cauză, ci și de impactul acesteia din urmă asupra stadiului de conservare a acestei specii la scară mai largă, la nivelul regiunii biogeografice sau, în măsura posibilului, la nivel transfrontalier (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 octombrie 2019, *Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola*, C-674/17, EU:C:2019:851, punctul 61).

- 64 În această privință, este necesar să se arate că articolul 17 din Directiva habitate impune statelor membre să întocmească și să transmită Comisiei, la fiecare șase ani, un raport cu privire la aplicarea acestei directive în vederea realizării unui obiectiv de menținere a unui „stadiu corespunzător de conservare”, definit la articolul 1 din directiva menționată. Acest raport trebuie să conțină rezultatele principale ale controalelor prevăzute la articolul 11 din aceasta. În plus, el trebuie să cuprindă trei părți, și anume o parte care conține informații generale cu privire la punerea în aplicare a aceleiași directive, o parte privind evaluarea stadiului de conservare a diferitelor specii și o parte consacrată habitatelor. Raportul menționat trebuie să se refere la toate habitatele și speciile prezente pe teritoriul statului membru în cauză.
- 65 Rezultă că evaluarea stadiului de conservare a unei specii și a oportunității adoptării unor măsuri întemeiate pe articolul 14 din Directiva habitate trebuie efectuate ținând seama nu numai de raportul întocmit în aplicarea articolului 17 din această directivă, ci și de cele mai recente date științifice obținute datorită controlului prevăzut la articolul 11 din directiva menționată. Aceste evaluări trebuie efectuate nu numai la nivel local, ci și la nivelul regiunii biogeografice sau chiar la nivel transfrontalier.
- 66 În plus, acest control trebuie să facă obiectul unei atenții specifice atunci când această specie figurează în anexa II și în anexa IV litera (a) la această directivă pentru anumite regiuni și în anexa V la directiva menționată, pentru regiuni învecinate, și este considerată în general „o specie de interes comunitar”.
- 67 Cu toate acestea, în speță, astfel cum reiese din indicațiile furnizate de instanța de trimitere, potrivit raportului din anul 2019, care trebuie considerat un document de referință relevant pentru determinarea stadiului de conservare a lupului în Spania în perioada în discuție în litigiul principal, populațiile de lupi din Spania se află într-un stadiu de conservare „necorespunzător și inadecvat” în cele trei regiuni biogeografice ocupate de lup în acest stat membru, și anume regiunile alpină, atlantică și mediteraneeană, inclusiv cele situate la nord și la sud de fluviul Duero.
- 68 În plus, din aceste indicații rezultă că, la elaborarea planului de exploatare pentru sezoanele 2019/2020, 2020/2021 și 2021/2022, comunitatea autonomă Castilia și León nu a ținut seama de acest raport.
- 69 Or, atunci când o specie de animale se află într-un stadiu necorespunzător de conservare, astfel cum este cazul în speță, potrivit informațiilor furnizate de instanța de trimitere, autoritățile competente trebuie, după cum a arătat în esență doamna avocată generală la punctul 91 din concluzii, să ia măsuri, în sensul articolului 14 din Directiva habitate, pentru a îmbunătăți stadiul de conservare a speciei vizate, astfel încât populațiile din aceasta să atingă în viitor un stadiu corespunzător de conservare durabil. Restrângerea sau interzicerea vânătorii în urma constatării stadiului necorespunzător de conservare a acestei specii poate fi considerată, așadar, ca fiind o măsură necesară pentru readucerea la un stadiu corespunzător de conservare a acesteia.
- 70 Astfel, după cum se amintește la punctul 56 din prezenta hotărâre, adoptarea unor măsuri întemeiate pe acest articol nu este, în orice caz, permisă decât dacă acestea contribuie la menținerea sau la readucerea speciilor în cauză la un stadiu corespunzător de conservare. Astfel, deși analizele efectuate în cadrul statului membru în cauză în ceea ce privește speciile enumerate în anexa V la Directiva habitate furnizează rezultate de natură să demonstreze caracterul necesar al unei intervenții la nivel național, acest stat membru poate limita, iar nu extinde, activitățile vizate la articolul menționat pentru ca prelevarea din natură a unor specimene din aceste specii să fie compatibilă cu obiectivele acestei directive.

- 71 Astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctul 99 din concluzii, o asemenea măsură se impune în special atunci când stadiul de conservare a speciei în cauză este necorespunzător mai ales din cauza pierderilor de specimene. În aceste condiții, chiar dacă aceste pierderi sunt cauzate în principal de alte motive, poate fi necesar să nu se autorizeze vânătoarea care ar cauza pierderi suplimentare.
- 72 Astfel, în temeiul principiului precauției consacrat la articolul 191 alineatul (2) TFUE, dacă examinarea celor mai bune date științifice disponibile lasă să subziste o incertitudine referitoare la aspectul dacă exploatarea unei specii de interes comunitar este compatibilă cu menținerea acesteia într-un stadiu corespunzător de conservare, statul membru în cauză trebuie să se abțină să autorizeze o astfel de exploatare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 octombrie 2019, C-674/17, *Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola*, EU:C:2019:851, punctul 66).
- 73 În sfârșit, trebuie să se arate că principiul precauției presupune că, în cazul în care persistă anumite incertitudini cu privire la existența sau la întinderea unor riscuri, pot fi luate măsuri de protecție fără a trebui să se aștepte demonstrarea deplină a caracterului real și grav al acestor riscuri (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 mai 2021, *Bayer CropScience și Bayer/Comisia*, C-499/18 P, EU:C:2021:367, punctul 80).
- 74 Din ceea ce precedă rezultă că măsurile de protecție a unei specii, precum restrângerea sau interzicerea vânătoriei, pot fi considerate necesare atunci când, pe baza celor mai bune cunoștințe științifice disponibile, persistă o incertitudine cu privire la riscurile existente pentru menținerea acestei specii la un stadiu corespunzător de conservare.
- 75 De altfel, este necesar să se arate că, astfel cum reiese din dosarul de care dispune Curtea, Regatul Spaniei a adoptat Ordinul ministerial TED/980/2021, care a inclus întreaga populație spaniolă de lupi, inclusiv pe cea din de Castilia și Leon de la nord de fluviul Duero, pe lista națională a speciilor sălbatice care fac obiectul unui regim de protecție riguroasă.
- 76 Trebuie arătat în această privință că, deși Directiva habitate reia distincția dintre populațiile de lupi situate la sud de fluviul Duero și, respectiv, la nord de acesta, în conformitate cu articolul 193 TFUE, măsurile de protecție adoptate în temeiul articolului 192 TFUE, care constituie temeiul juridic al acestei directive, nu se opun ca fiecare stat membru să mențină și să stabilească măsuri de protecție mai stricte.
- 77 Este necesar să se adauge că, în cadrul protecției riguroase acordate în temeiul articolului 12 din Directiva habitate, capturarea și uciderea nu pot fi admise decât cu titlu derogatoriu, atunci când nu există altă soluție satisfăcătoare, iar derogarea nu afectează menținerea populațiilor din speciile respective la un stadiu corespunzător de conservare în aria lor de extindere naturală și în conformitate cu cerințele articolului 16 din această directivă. În plus, Curtea a precizat că o derogare întemeiată pe articolul 16 alineatul (1) din Directiva habitate poate constitui numai o aplicare concretă și punctuală pentru a răspunde unor cerințe precise și unor situații specifice (Hotărârea din 10 octombrie 2019, *Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola*, C-674/17, EU:C:2019:851, punctul 41 și jurisprudența citată).
- 78 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolul 14 din Directiva habitate trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări a unui stat membru în temeiul căreia lupul este desemnat drept o specie ale cărei specimene pot fi vâdate într-o parte a teritoriului acestui stat membru în care nu intră sub incidența protecției riguroase prevăzute la articolul 12 alineatul (1) din această directivă, în

condițiile în care stadiul de conservare a acestei specii în statul membru menționat este calificat drept „necorespunzător și inadecvat”. Trebuie să se țină seama, în această privință, de raportul întocmit o dată la șase ani în aplicarea articolului 17 din directiva menționată, de toate datele științifice cele mai recente, inclusiv de cele obținute datorită controlului prevăzut la articolul 11 din aceeași directivă, precum și de principiul precauției consacrat la articolul 191 alineatul (2) TFUE.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 79 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

Articolul 14 din Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2013/17/UE a Consiliului din 13 mai 2013,

trebuie interpretat în sensul că

se opune unei reglementări a unui stat membru în temeiul căreia lupul este desemnat drept o specie ale cărei specimene pot fi vâdate într-o parte a teritoriului acestui stat membru în care nu intră sub incidența protecției riguroase prevăzute la articolul 12 alineatul (1) din această directivă, în condițiile în care stadiul de conservare a acestei specii în statul membru menționat este calificat drept „necorespunzător și inadecvat”. Trebuie să se țină seama, în această privință, de raportul întocmit o dată la șase ani în aplicarea articolului 17 din directiva menționată, de toate datele științifice cele mai recente, inclusiv de cele obținute datorită controlului prevăzut la articolul 11 din aceeași directivă, precum și de principiul precauției consacrat la articolul 191 alineatul (2) TFUE.

Semnături